

Radikalismus na Blízkém východě MVZ 416

Výuka: učebna U33 každé pondělí v čase 18⁴⁵–20¹⁵

Vedoucí kurzu: Marek Čejka, cejka@fss.muni.cz

Konzultace: po výuce či na základě mailové domluvy

Podmínky splnění kurzu: aktivita, prezentace, průběžný test, ústní zkouška

	Téma	Povinné studijní prameny	Prezentace
26. 2.	Úvod Základní pojmy Kořeny současného radikalismu na Blízkém východě		
5. 3.	Příčiny radikalizace Blízkého východu ve druhé polovině 20. století	<ul style="list-style-type: none"> • Ke kontextu Arabského jara a následného dění • Mendel, M.: <i>Náboženství v boji o Palestinu</i>, Atlantis, Brno 2000, str. 143–195 • <i>Kolektiv autorů: Encyklopedie - světový terorismus</i>, Svojtka&Co., Praha 2001, str. 257–301, 325–327. • Čejka, M.: <i>Izrael a Palestina</i>, Brno 2013, str. 55–61, 71–75. 	<ul style="list-style-type: none"> • Britský vliv na Blízkém východě od 1. světové války, jeho úpadek po 2. světové válce a radikalizace lokálního obyvatelstva proti Britům • Vliv Studené války na Blízký východ (spojenectví, podpora, ideologie, zbraňové dodávky, podpora opozice...) <i>Dobeš, Hapala</i>
12. 3.	Kritika sekularismu a odmítání politiky ze strany kvietistických náboženských skupin v islámu a judaismu Židovský religiózní antisionismus	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Olidort, J.: The Politics of “Quietist” Salafism</i> • Mendel, M.: <i>Náboženství v boji o Palestinu</i>, str. 47–56, 104–114 • Čejka, M.: <i>Judaismus a politika v Izraeli</i>, str. 65-90, 110-116 • Čejka, M.; Kořan, R.: <i>Rabini naší doby</i>, str. 243-258, 103-113, 43-49 • stránky www.nkusa.org, www.truetorahjews.org • Rocker, S.: In a state over Israel • <i>Klaushofer, A.: The unorthodox orthodox</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • Organizace Neturej Karta – ideologie, osobnosti, aktivity, kontroverze a kritika <i>Blaha, Neuschlová</i> • Kde leží hranice mezi kritikou Izraele, antisionismem a antisemitismem v současnosti? <i>Zukalová, Bobová</i>

19. 3.	Nejradikálnější složky izraelské politiky (židovské radikální organizace po roce 1948, strana Kach! a Kahane Chaj) Ultralevicový radikalismus v Izraeli	<ul style="list-style-type: none"> • Čejka, M.: <i>Judaismus a politika v Izraeli</i>, str. 160-161, 173-248 • Kolektiv autorů: <i>Encyklopedie - světový terorismus</i>, str. • Mendel, M.: <i>Náboženství v boji o Palestinu</i>, str. 65–94, 114–139 • Dvacet led od smrti rabína Kahaneho 	<ul style="list-style-type: none"> • Odezvy „kahanismu“ a radikálně-pravicových verzí sionismu v současné izraelské politice <i>Ratkošová, Malá</i> • Ultralevicový radikalismus v Izraeli (ideové zdroje a praxe, osobnosti), hnutí izraelských „Černých panterů“ <i>Nováková, Šučurová</i>
26.3.	OOP a její radikální odnože	<ul style="list-style-type: none"> • Kolektiv autorů: <i>Encyklopedie-světový terorismus</i>, Svojtka&Co., Praha 2001, str. 276–301 • Čejka, M.: <i>Izrael a Palestina</i>, Brno 2013, str. 102-112 • Česko-palestinské vztahy před a po výbuchu • Tureček, B.: Cvičili se v socialistickém Československu palestinští teroristé? 	<ul style="list-style-type: none"> • Ultralevicové palestinské radikální skupiny a role křesťanů v nich <i>Beňo, Ladňák</i> • Spolupráce OOP s Československem <i>Pavelková, Lanžhotská</i>

2. 4. - Velikonoční pondělí

9. 4.	Průběžný test		
16. 4.	Vzestup radikálního islamismu na Blízkém východě a hnutí Hamás	<ul style="list-style-type: none"> • Islam versus Secularism in Palestine: Hamas vs. Fatah • Čejka, M.: <i>Izrael a Palestina, 180–182 (stará charta Hamásu)</i> • Introvigne, M.: <i>Hamás – Islámský terorismus ve Svaté zemi</i>, str. 41-49 • Who are the Islamists in Arab Spring? • Hamas and Fatah: How are the two groups different? • 	<ul style="list-style-type: none"> • Hlavní sporné ideologické body mezi OOP (resp. Fatahem) na straně jedné a Hamásem a jejich konkrétní projev <i>Bajl, Puchoň</i> • Hamás od Arabského jara (2011) do současnosti: vývoj, mezinárodní pozice, vůdcové Hamásu a jeho konkurenti.
23. 4.	Libanonský Hizballáh	<ul style="list-style-type: none"> • Kolektiv autorů: <i>Encyklopedie - světový terorismus</i>, str. 360–377 • Čejka, M.: <i>Izrael a Palestina</i>, str. 151-160 • Šnaidauf, J.: Libanonský Hizballáh • Levitt, M.: Islamic Extremism in Europe. Beyond al-Qaeda: Hamas and Hezbollah in Europe. • The History of Hezbollah 	<ul style="list-style-type: none"> • Aktivita šířtského radikalismu s důrazem na Hizballáh mimo Blízký východ <i>Popelová</i> • Hizballáh v současnosti (s důrazem na konflikt v Sýrii) <i>Maděránek, Volochová</i>
30. 4.	Vliv Al-Káidy na globalizovaný islámský radikalismus a vznik ISIS	<ul style="list-style-type: none"> • Kepel, G.: <i>Válka v srdci islámu</i>, str. 74-138 • Investigating Al-Qaeda • Al-Kaida (rozcestník) • Al-Qaeda origins and links • Ideové zdroje radikálního islamismu a ISIS • Comparing Al Qaeda and ISIS: Different goals, different targets 	<ul style="list-style-type: none"> • Hlavní příčiny vzájemného konfliktu mezi Al-Káidou a ISIS, hlavní ideologické a další rozdíly <i>Janičatová, Kačírek</i> • Pozice Al-Káidy po „eliminaci“ ISIS

7. 5.	<p style="text-align: center;">Současný radikalismus v Sýrii a Iráku</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Beránek, O.; Ostránský, B. (ed.): Islámský stát, Academia 2016, str. 15–31</i> • Who are the insurgents in Iraq? • Islamic State Conflict • Turkey v Syria's Kurds v Islamic State • The Kurds of ISIS 	<ul style="list-style-type: none"> • Etnicko-náboženská struktura iráckého a syrského obyvatelstva a zdroje napětí ve společnosti před vypuknutím současných krveprolití <i>Zemanová</i> • Radikální skupiny aktivní v aktuálním syrském konfliktu (tzn. během jara 2018)
14. 5.	<p style="text-align: center;">Závěr Předtermín</p>		

Doporučená literatura pro předmět „Radikalismus na Blízkém východě“

- *Avineri, Š.: Zrození moderního sionismu*, Judaika, Praha 2001
- *Barša, P.: Západ a islamismus – střet civilizací nebo dialog kultur?*, CDK, Brno 2001
- *Beránek, O. (ed.): Arabské revoluce – Demokratické výzvy, politický islám a geopolitické dopady*, Academia 2013
- *Beránek, O.; Ostřanský, B. (ed.): Islámský stát*, Academia 2016
- *Bureš, J.; Čejka, M., Daniel, J.: Muslimské bratrstvo v současnosti*, Academia 2017
- *Buruma, I.; Margalit, A.: Okcidentalismus*, Lidové noviny, Praha 2005
- *Čejka, M.: Izrael a Palestina*, Barrister & Principal, Brno 2013
- *Čejka, M.: Judaismus a politika v Izraeli*, Barrister & Principal, Brno 2009
- *Čejka, M., Kořan, R.: Rabíni naší doby*, Barrister & Principal, Brno 2010
- *Čejka, M.: Encyklopedie blízkovýchodního terorismu*, Barrister & Principal, Brno 2007
- *Fiala, P.; Hanuš, J.; Vybíral, J. (eds.): Autorita v abrahamských náboženstvích – náboženské a politické aspekty autority v judaismu, křesťanství a islámu*, CDK, Brno 2005
- *Chapman, C.: Čí je země zaslíbená? Pokračující krize mezi Izraelem a Palestinci*, Volvox Globator, Praha 2003
- *Introvigne, M.: Hamás – Islámský terorismus ve Svaté zemi*, Vyšehrad, Praha 2003
- *Juergensmeyer, M.: Teror v mysli Boží – globální vzestup náboženského násilí*, CDK, Brno 2007
- *Kepel, G.: Válka v srdci islámu*, Karolinum, Praha 2006
- *Kepel, G.: Boží pomsta – křesťané, židé a muslimové znovu dobývají svět*, Atlantis, Brno 1996
- *Kropáček, L.: Islám a Západ – Historická paměť a současná krize*, Vyšehrad, Praha 2002
- *Kropáček, L.: Blízký východ na přelomu tisíciletí – Dynamika přeměn v muslimském sousedství Evropy*, Vyšehrad, Praha 1999
- *Mendel, M.: Arabské jaro*, Academia 2015
- *Mendel, M.: S puškou a Koránem – Pojmy a argumenty soudobého islámského fundamentalismu*, Orientální ústav AV ČR, Praha 2008
- *Mendel, M.: Náboženství v boji o Palestinu*, Atlantis, Brno 2000
- *Pavlincová, H.; Horyna, B. (eds.): Slovník judaismus, křesťanství, islám*, nakladatelství Olomouc, Olomouc 2003
- *Qutb, S.: Milníky na cestě*, Academia, Praha 2013
- *Tureček, B.: Nesvatý boj o Svatou zemi*, Knižní klub 2011
- *Tureček, B.: Labyrintem Íránu*, Knižní klub 2013
- *Tureček, B.: Blízký východ nad propastí*, Knižní klub 2016
- *Župek, P.: Salafitský islám*, Academia 2016
- *Kolektiv autorů: Zahraniční politika České republiky vůči zemím Blízkého východu, Zakavkazska a Střední Asie*, Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity, Brno 2001
- *Kolektiv autorů: Encyklopedie – světový terorismus*, Svojtka&Co., Praha 2001